

Δ' ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κος ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ

ABSTRACT

Εισαγωγή: Η τοποθέτηση και χρήση συσκευών κεντρικής αγγειακής πρόσβασης (central venous access devices - CVADs) αποτελεί σημαντικό τμήμα της καθημερινής κλινικής πράξης. Ειδικότερα, οι CVADs που προβλέπονται για έγχυση χημειοθεραπευτικών παραγόντων περιλαμβάνουν τους καθετήρες τύπου Port-A-Cath, PICC, Hickman, καθώς και τους κλασικούς κεντρικούς φλεβικούς καθετήρες και αποτελούν ακρωγνιαίο λίθο στην φροντίδα του ογκολογικού ασθενούς σε όλα τα στάδια της θεραπευτικής αλυσίδας, τόσο για την χορήγηση χημειοθεραπείας στο αρχικό στάδιο της νόσου, είτε αποκλειστικά είτε ως επικουρική θεραπεία, καθώς και σε πιο προχωρημένο στάδιο, για διαχείριση της προχωρημένης νόσου και παροχή παρηγορητικής φροντίδας. Επιπρόσθετα, πολλαπλές μελέτες αναδεικνύουν την μείωση του ποσοστού επιπλοκών από την ύπαρξη Εξειδικευμένης Ομάδας Φλεβικής Πρόσβασης (Vascular Access Specialist Team).

Σκοπός: Η παρουσίαση των στόχων και της λειτουργίας του νεοσύστατου Εργαστηρίου Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ. «Γ.Παπανικολάου».

Μέθοδοι: Το Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του νοσοκομείου μας αποτελεί την πρώτη οργανωμένη δομή τοποθέτησης CVADs από Εξειδικευμένη Ομάδα Φλεβικής Πρόσβασης σε πανελλαδικό επίπεδο.

Αποτελέσματα: Το Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ «Γ.Παπανικολάου» έχει ως βασική λειτουργία την εξασφάλιση φλεβικής πρόσβασης, τόσο σε νοσηλευόμενους του νοσοκομείου, όσο και σε ασθενείς από όλη την Βόρεια Ελλάδα. Απευθύνεται σε όλους τους ασθενείς που χρήζουν αγγειακής πρόσβασης για καλοήθειες και κακοήθειες υποκείμενες παθήσεις. Η λειτουργία του Εργαστηρίου βασίζεται στην προσέλευση των ασθενών στο Εξωτερικό Ιατρείο του Εργαστηρίου, όπου κατόπιν λεπτομερούς ενημέρωσης αναφορικά με τον κατάλληλο καθετήρα και τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες, δίνεται ενυπόγραφη συγκατάθεση. Ακολούθως, γίνεται τοποθέτηση της CVAD από εξειδικευμένο ιατρονοσηλευτικό προσωπικό υπό άσηπτες συνθήκες με υπερηχογραφική καθοδήγηση. Τέλος, οι ασθενείς λαμβάνουν πλήρη ενημέρωση για την κατ'οίκον φροντίδα του καθετήρα. Αξίζει να αναφερθεί πως στην εμπειρία της Εξειδικευμένης Ομάδας Φλεβικής Πρόσβασης του νοσοκομείου προσμετράται κατά προσέγγιση η τοποθέτηση 1000 καθετήρων Port-A-Cath και 3000 καθετήρων PICC.

Συμπεράσματα: Το Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ «Γ.Παπανικολάου» στοχεύει στην άμεση εξυπηρέτηση των αναγκών των ασθενών, και ιδιαίτερα των πασχόντων από νεοπλασματική νόσο. Μέσα από την παροχή εξειδικευμένης ιατρονοσηλευτικής φροντίδας, τόσο πριν, όσο και κατά τη διάρκεια και μετά την τοποθέτηση των CVADs, επιτυγχάνεται η μείωση του χρόνου αναμονής των ασθενών και η μείωση των επιπλοκών.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ

Επιστημονικά Υπεύθυνος: Ιωαννίδης Ορέστης, MD, MSc, PhD
Επικουρος Καθηγητής Χειρουργικής
Δ' Χειρουργική Κλινική ΑΠΘ, ΓΝΘ «Γ.Παπανικολάου»
iorestis@auth.gr
2313307131
14970: Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΛΕΒΙΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΟΥ Γ.Ν.Θ. «Γ.ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ»

Ιωαννίδης Ο. ¹, Ανεστιάδου Ε. ¹, Ζαψαλής Κ. ¹, Κερασίδου Ο. ¹, Λουτζίδου Λ. ¹, Σιώζος Κ. ¹, Καμπλιώνη Δ. ¹, Συμεωνίδης Σ. ¹, Μπιτσιάνης Σ. ¹, Μαντζώρος Ι. ¹, Αγγελόπουλος Σ. ¹
¹ Δ' Χειρουργική Κλινική Α.Π.Θ., Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Γ.Παπανικολάου»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συσκευές κεντρικής αγγειακής πρόσβασης (central venous access devices - CVADs) αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινής κλινικής πράξης και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα είδη:

- Περιφερικά εισαγόμενοι κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες (PICC)
- Εμφυτεύσιμοι (tunneled) κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες τύπου Hickman
- Εμφυτευμένοι κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες (Port-A-Cath)
- Μη εμφυτεύσιμοι (Nontunneled) κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες

Ειδικότερα, οι CVADs αποτελούν ακρωγνιαίο λίθο στην φροντίδα και αντιμετώπιση του ογκολογικού ασθενούς σε όλα τα στάδια της θεραπευτικής αλυσίδας. Στα αρχικά στάδια της νόσου, χρησιμοποιούνται για την χορήγηση χημειοθεραπευτικών παραγόντων, μειώνοντας τον κίνδυνο εξαγγείωσης και τοπικής τοξικότητας, ενώ σε πιο προχωρημένα στάδια, είναι απαραίτητο εργαλείο για παροχή παρηγορικής φροντίδας, χορήγηση παραγόντων αίματος, ενδοφλέβιων υγρών και ολικής παρεντερικής σίτισης.

Ωστόσο, οι CVADs σχετίζονται με υψηλό ποσοστό επιπλοκών. Ειδικότερα, 2,1% των ασθενών υπέστησαν μηχανικές επιπλοκές κατά την εισαγωγή του καθετήρα, το 0,5-1,4% εμφάνισε μικροβιαμία, ενώ 0,5-1,4% των ασθενών εμφάνισαν εν τω βάθει φλεβοθρόμβωση. Έχει βρεθεί πως η σύσταση Εξειδικευμένης Ομάδας Φλεβικής Πρόσβασης (Vascular Access Specialist Team) οδηγεί σε σημαντική μείωση του ποσοστού επιπλοκών κατά την τοποθέτηση CVADs.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση των στόχων και του τρόπου λειτουργίας και του νεοσύστατου Εργαστηρίου Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ. «Γ.Παπανικολάου».

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Κατά τα τελευταία 10 έτη, η Δ'Χειρουργική ΑΠΘ κατέχει ενεργό ρόλο στην τοποθέτηση CVADs τόσο σε μακροχρόνια νοσηλευόμενους ασθενείς, όσο και σε αιματολογικούς και σε ογκολογικούς ασθενείς, καλύπτοντας της ανάγκες του ΓΝΘ Παπανικολάου και έπειτα από συνεννόηση εξωτερικών ασθενών.

Το νεοϋσταθέν Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του νοσοκομείου μας είναι αποτέλεσμα της πολυετούς εμπειρίας της κλινικής μας και αποτελεί την πρώτη οργανωμένη δομή τοποθέτησης CVADs από Εξειδικευμένη Ομάδα Φλεβικής Πρόσβασης σε πανελλαδικό επίπεδο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

- Το Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ «Γ.Παπανικολάου» έχει ως στόχο την εξασφάλιση φλεβικής πρόσβασης, τόσο σε νοσηλευόμενους ασθενείς του νοσοκομείου, όσο και σε ασθενείς από όλη την Βόρεια Ελλάδα.

- Απευθύνεται σε όλους τους ασθενείς που χρήζουν αγγειακής πρόσβασης για καλοήθειες και κακοήθειες υποκείμενες παθήσεις.

- Οι ασθενείς προσέρχονται κατόπιν **τηλεφωνικού ραντεβού (στο 14970)** στο Εξωτερικό Ιατρείο του Εργαστηρίου.

- Λαμβάνεται σύντομο ιατρικό ιστορικό, γίνεται αξιολόγηση του ασθενούς και συστήνεται διακοπή/αντικατάσταση συγκεκριμένων σκευασμάτων, πχ αντιαμπεταλιακή αγωγή από ηπαρίνη χαμηλού μοριακού βάρους.

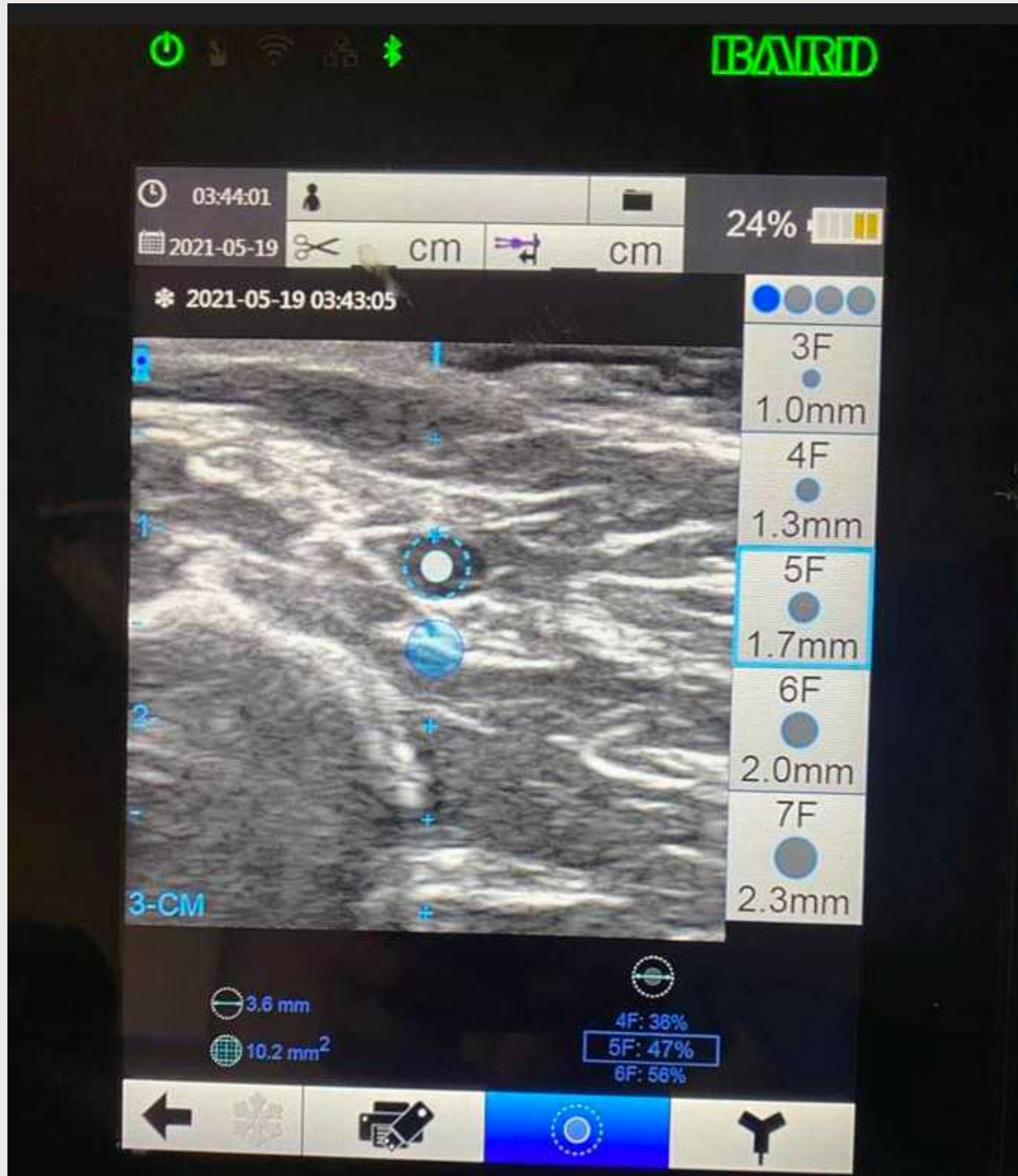
- Γίνεται επιλογή της κατάλληλης συσκευής αγγειακής προσπέλασης, λαμβάνοντας υπόψιν την απαιτούμενη διάρκεια και είδος θεραπείας, τον απαιτούμενο ρυθμό ροής και αυλών και την προτίμηση του ασθενούς.

- Ακολουθεί λεπτομερής ενημέρωση του ασθενή αναφορικά με τον κατάλληλο καθετήρα, τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και τον τρόπο φροντίδας του καθετήρα μετά την τοποθέτηση.

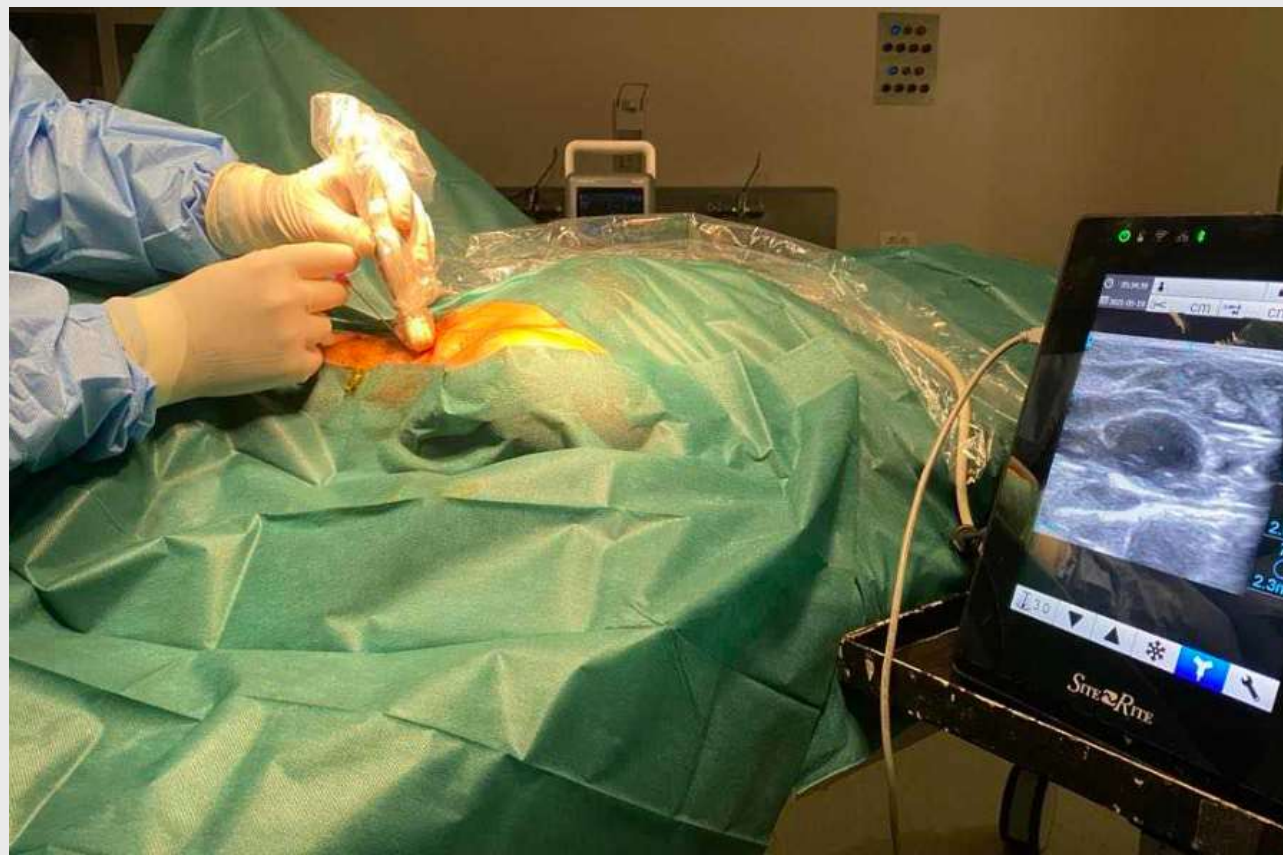
- Επιπρόσθετα, ο ασθενής ενημερώνεται για τις απαραίτητες εργαστηριακές εξετάσεις πριν την τοποθέτηση του καθετήρα, που συνήθως περιλαμβάνουν Γενική Εξέταση Αίματος και Πηκτικό Μηχανισμό.

- Ο ασθενής, μετά από αναλυτική ενημέρωση, παρέχει ενυπόγραφη συγκατάθεση.

Εικόνα 2. Επιλογή κατάλληλου μεγέθους καθετήρα με χρήση υπερήχου

Εικόνα 3. Τοποθέτηση της CVAD υπό άσηπτες συνθήκες με υπερηχογραφική καθοδήγηση

Εικόνα 4. Ακτινολογική επιβεβαίωση της θέσης και της πορείας του καθετήρα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Το Εργαστήριο Φλεβικής Πρόσβασης του Γ.Ν.Θ «Γ.Παπανικολάου» στοχεύει στην άμεση εξυπηρέτηση των πασχόντων από νεοπλασματική νόσο μέσα από την τοποθέτηση CVAD σε ένα ασφαλές περιβάλλον υπό άσηπτες συνθήκες.

- Μέσα από την παροχή εξειδικευμένης ιατρονοσηλευτικής φροντίδας, τόσο πριν, όσο και κατά τη διάρκεια και μετά την τοποθέτηση των CVADs, επιτυγχάνεται η μείωση του χρόνου αναμονής των ασθενών και η μείωση των επιπλοκών

Εικόνα 1. Τοποθέτηση της CVAD με την τεχνική Seldinger

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Wong CC-H, Choi HC-W, Lee VH-F. Complications of Central Venous Access Devices Used in Palliative Care Settings for Terminally Ill Cancer Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. Cancers. 2023; 15(19):4712.<https://doi.org/10.3390/cancers15194712>
- Carr PJ, Higgins NS, Cooke ML, Mihala G, Rickard CM. Vascular access specialist teams for device insertion and prevention of failure. Cochrane Database Syst Rev. 2018 Mar 20;3(3):CD011429. doi: 10.1002/14651858.CD011429.pub2. PMID: 29558570; PMCID: PMC6353147.
- Yildizeli B, Lacin T, Batirel HF, Yüksel M. Complications and management of long-term central venous access catheters and ports. J Vasc Access. 2004 Oct-Dec;5(4):174-8. doi: 10.1177/112972980400500407. PMID: 16596562.